

Toelichting habitatkaart Mantingerbos (31) - versie 2 van de t1-kaart

Provincie Drenthe (i.s.m. Interbestuurlijke Projectgroep Habitatkartering), maart 2019

Aanleiding

In 2018 werd een geactualiseerde kaart (t1-kaart) gevalideerd door de Interbestuurlijke Projectgroep Habitatkartering en bij die validatie bleek dat de gecorrigeerd moest worden t.a.v. de aspecten vlakbegrenzing en onderbouwing.

Totstandkoming t0-kaart in 2013

Hiervoor wordt verwezen naar de in februari 2019 aangepaste toelichting.

Totstandkoming t1-kaart in 2018

In het rapport 'Vegetatiekartering Mantingerbos & Mantingerzand 2016' van P. Daniëls & R. Offereins (Buro Bakker, 2016) is vermeld hoe de nieuwe vegetatiekaart uit 2015 tot stand is gekomen.

In het rapport 'Inventarisatie Habitattypen Mantingerbos & Mantingerzand. Vergelijking tussen twee inventarisaties van Natura 2000 gebieden' van expert (Prolander, 2017) is aangegeven hoe de conceptversie V4 van Buro Bakker (die de vegetatiekaart ook al had vertaald naar habitattypen) is gecorrigeerd. Het; betreft een verandering van H0000 naar H9120 vanwege een andere conclusie t.a.v. het beperkend bodemcriterium (een conclusie conform de t0-kaart). Overigens werd door de doornummering (V4) ten onrechte de suggestie gewekt dat deze kaart een aanpassing van de t0-kaart betrof; het ging echter om een eerste versie van de t1-kaart.

In bijlage 1 van deze Toelichting zijn de bevindingen van de Interbestuurlijke Projectgroep Habitatkartering geciteerd, met daarbij in rood wat ermee is gedaan in versie 2.

De correcties qua begrenzing van H9120 (het enige aanwezige habitatype) op de t1-kaart bleken identiek te zijn aan de correcties voor de t0-kaart. Het resultaat is dat de begrenzing en oppervlakte van H9120 ongewijzigd zijn gebleven tussen t0 en t1 als de gecorrigeerd t0-kaart (v4 van t0) en de gecorrigeerde t1-kaart (v2 van t1) met elkaar worden vergeleken.

Op hoofdlijnen zijn de volgende correcties doorgevoerd:

- de vertaling van SBB-vegetatietypen naar VvN-vegetatietypen is gecorrigeerd volgens de door Piet Schipper opgestelde standaardvertaaltabel; de kolom met alternatieve SBB-typen is verwijderd.
- de tabelstructuur is gestandaardiseerd.
- de bosgrenzen zijn aangepast aan luchtfoto's en AHN.
- eenvoudig te herkennen, maar op de vegetatiekaart niet onderscheiden elementen als poelen en singels zijn op basis van luchtfoto-interpretatie ingevoegd/afgesplitst, met name om de herkenbaarheid van de kaart te vergroten.
- de interpretatie van de TMK t.b.v. de bepaling of iets een oude bosgroeiplaats is, is verbeterd op basis van de veel preciezere kadastrale kaart van 1832, zoals opgenomen in Bijlsma (2007): 'Mantingerbos- en weiden: de bramen (*Rubus fruticosus* agg.)'; zie bijlage 2. Die kadastrale kaart is vergeleken met zowel de luchtfoto als het AHN. Dat leidt ertoe dat de grenzen van H9120 in de drie deelgebieden (Mantingerbos s.s., Thijsbosje en Noordlagerbos) zijn aangepast.
- de interpretatie van het begrip '100-jarige bosopstand' is wat aangepast in overleg met expert Alterra. Als het kiemjaar volgens de 4e Bosstatistiek later ligt dan 100 jaar geleden of onbekend is, maar uit de topkaarten blijkt dat de afgelopen 100 jaar steeds sprake is geweest van loofbos, dan is dat óók een honderdjarige bosopstand. Dat is inmiddels eenvoudig met de website Topotijdreis te checken. Hierdoor kon ten dele H9120 gehandhaafd worden waar geen sprake is van een oude bosgroeiplaats en er vanuit de 4e Bosstatistiek ook geen bewijs was van minimaal 100-jarige bomen.
- singels zijn H0000 gemaakt i.p.v. H9120.
- daar waar het onduidelijke vegetatietype SBB-42-e is gekarteerd (waarvoor geen standaard-vertaling naar een VvN-type voor geldt, waardoor de kolom van VvN-typen leeg was gelaten), is niet op voorhand duidelijk of sprake kan zijn van H9120. Het type kan namelijk een vorm zijn van kwalificerende vegetatietypen. Het blijkt echter vrijwel steeds te gaan om locaties die niet aan de extra eisen voor H9120 voldoen. In één geval betreft het een jonge bosaanplant op een reeds in 1900

ontgonnen perceel. Het ligt voor de hand dat het nog geen 42Aa2 is (mogelijk r45RG2: kenmerkend voor jonge eikenbossen op zand).

Checklist

N2000-gebied geheel afgedekt?	ja
Alle aangewezen typen ¹ op kaart?	ja
Ook niet-aangewezen typen op kaart?	nee
Methodiek op hoofdlijnen	zie boven
Extra SBB-vegetaties meegenomen?	in dit gebied n.v.t.
Kwaliteit goed/matig aangegeven?	ja
Onderliggende vegetatieopnamen	ja
Overige typen natuur opgenomen?	nee
Geometrische nauwkeurigheid?	1:5.000
Complexen?	nee
Percentages binnen complexen?	n.v.t.
Vlakken kleiner dan minimumoppervlak?	ja (1x), maar hangt functioneel samen

¹ Definitief aanwijzingsbesluit (2013): H9120.

Bijlage 1

Verwerking van 'Bevindingen Habitatkaart Mantingerbos (31), eerste versie van t1 - Drenthe'

Interbestuurlijke Projectgroep Habitatkartering, 8.3.2018

Met in rood hoe de bevindingen zijn verwerkt door Dick Bal en Gert van Dorland (7 mei 2018)

Het gis-bestand '31_Mantingerbos_V4_gecorrigeerd' betreft niet een volgende versie van de reeds goedgekeurde v3 van de t0-kaart, maar een eerste versie van de t1-kaart. Het bestand is beoordeeld in combinatie met het rapport 'Inventarisatie Habitattypen Mantingerbos & Mantingerzand. Vergelijking tussen twee inventarisaties van Natura 2000 gebieden'.

Checklist

N2000-gebied geheel afgedekt?	ja
Alle aangewezen typen ² op kaart?	ja
Ook niet-aangewezen typen op kaart?	nee
Methodiek op hoofdlijnen	zie methodebeschrijving: - Daniëls, P. & R. Offereins (2016): Vegetatiekartering Mantingerbos & Mantingerzand 2016 (Buro Bakker) - correctie door Prolander (2017; betreft een verandering van H0000 naar H9120 vanwege andere conclusie beperkend bodemcriterium)
Vertaling en interpretatie van het basismateriaal volgens definities?	nee; zie #Inhoudelijk
Extra SBB-vegetaties meegenomen?	ja
Moeilijke typen	niet goed; zie #Inhoudelijk
Hanteren mozaïektypen	OK
Beperkende criteria	niet goed; zie #Inhoudelijk
Onterechte filters/criteria?	nee
Kwaliteit goed/matig aangegeven?	grotendeels
Onderliggende vegetatieopnamen	onbekend
Overige typen natuur opgenomen?	nee
Geometrische nauwkeurigheid?	1:5.000
Complexen?	nee
Percentages binnen complexen?	n.v.t.
Vlakken kleiner dan minimumoppervlak?	OK

Verbeterpunten

We verwijzen voor de vlaknummers naar OBJECTID_1.

Technisch

- De titel is niet juist (niet volgens de standaard, en de aanduiding V4 suggereert dat het een verbeterde t0-kaart is, terwijl het bestand is bedoeld als t1-kaart). **Is verwerkt, ook in VoorstelV4 van de T0-kaart.**
- Het Natura 2000-gebied is niet geheel afgedekt (een aantal wegen, sloten en poelen zijn weggelaten; betreft volgens technisch validatierapport SWECO 17 vlakken). **Is aangevuld (zoveel mogelijk door opvullen en mergen met buurvlakken).**

² Definitief aanwijzingsbesluit (2013): H9120.

- De vlakken 57/64, 62/64, 63/65 en 92/95 overlappen (alleen de laatste is gemeld in technisch validatierapport SWECO). **Is verwerkt.**

Overbodige kolommen (alleen nodig voor het werkproces, niet voor de onderbouwing) zijn verwijderd. Omdat in AERIUS de opmerkingen alleen worden behouden indien ze in 'OPMx' staan, is de noodzakelijke onderbouwing (vegetatietypen) ook in dit veld gezet; vanwege de beperkte breedte van 25 posities, zijn percentages per vegetatietype zo kort mogelijk weergegeven (bijvoorbeeld: 42AA02C*80 + 42AA02A*20). Dat wordt voldaan aan het criterium oude bosgroeiplaats, kon om dezelfde reden niet worden vermeld in OPM1, maar is herkenbaar aan 'TMK' als aanvullende BRON.

Inhoudelijk

T1-kaart t.o.v. t0-kaart

Bij de herkartering is kennelijk geen gebruik gemaakt van de oude grenzen van de goedgekeurde t0-kaart. Dit vertroebelt een goede vergelijking tussen t1 en t0 (nodig vanwege het verslechteringsverbod). Overigens is er bij nader inzien ook wel wat aan te merken op die t0-kaart, als je de grens tussen bos en grasland nader interpreteert o.b.v. AHN. Dus in feite zouden beide kaarten gecorrigeerd moeten worden en zoveel mogelijk geharmoniseerd - *dat zou binnen de validatietijd kunnen, als de provincie dat zou verzoeken.*

Vegetatietypen

SBB-type 42-e blijkt volgens de revisie van VvN niet afzonderlijk te bestaan; het betreft meerdere vegetatietypen uit de gereviseerde standaardlijst. Zonder de omschrijving van het lokale type is onduidelijk om welk VvN-type het gaat. Omdat in dit gebied echter alleen H9120 als bos-habitatype kan voorkomen (gezien de abiotische omstandigheden) en daarvoor de eis geldt dat het een oude bosgroeiplaats is, dan wel een aangrenzende opstand van minimaal 100-jarige bomen[, kan eerst worde gekeken of aan deze extra voorwaarden wordt voldaan. Dan blijken alle vlakken met 42-e af te vallen. Er is één bijzonder geval: vlak 98 ligt wel op een oude bosgroeiplaats, maar het perceel was reeds in 1900 ontgonnen; zo'n ontginningsfase diskwalificeert een oude bosgroeiplaats (dit zal in het geactualiseerde Methodiekdocument expliciet worden vermeld). Omdat het een jong bos is (aanplant 2007?) ligt het tevens voor de hand dat het nog geen 42Aa2 is (mogelijk r45RG2: kenmerkend voor jonge eikenbossen op zand). **Deze extra toelichting (waarom de H0000 in deze gevallen terecht is), zou in de methodebeschrijving vermeld moeten worden [vlak 98].**

Oude bosgroeiplaatsen en 100-jarige bosopstanden

- De grenzen van de oude bosgroeiplaatsen zijn gedigitaliseerd o.b.v. van de TMK. Het blijkt nu dat een verbetering van de interpretatie nodig is op basis van de veel preciezere kadastrale kaart van 1832, zoals opgenomen in Bijlsma (2007): 'Mantingerbos- en weiden: de bramen (*Rubus fruticosus* agg.)'. Dat leidt er bijvoorbeeld toe dat de noordwestrand van het Thijsbosje een rechte lijn is, waarbij vlak 116 niet slechts deels maar geheel buiten de oude bosgroeiplaats zou vallen. De noordgrens van het Mantingerbos s.s. zou op de greppel moeten liggen (zie AHN). En de (hoefijzer)vorm van het Noordlagerbos blijkt wat anders te zijn. **De vorm van het Thijsbosje op de kadastrale kaart lijkt wat vereenvoudigd; we veronderstellen dat de greppels rond het bosje en de verhoging waar het pad op heeft gelegen, ongewijzigd zijn gebleven (want reeds vanaf 1950 te zien), dus die bepalen nu de interpretatie van de TMK. De andere twee deelgebieden zijn verbeterd conform de bevinding..**
- Om redenen die voor ons niet meer zijn te achterhalen, ligt H9120 in de goedgekeurde t0-kaart deels niet op oude bosgroeiplaatsen: FID 3 (noordrandje), 8, 10, 12 en 15. Het lijkt evenmin om aangrenzend 100-jarig bos te gaan, want volgens de 4e Bosstatistiek is het kiemjaar 1930 (Noordlagerbos) of onbekend (noordrand Mantingerbos s.s. en Thijsbosje). Onduidelijk is waarom deze gedeelten dan toch aan de definitie zouden voldoen. Naar aanleiding van dit geval is overlegd met een expert van Alterra. Het moet wat hem betreft om minimaal honderdjarig loofbos gaan, waarbij het op zich geen probleem is als in de tussentijd oudere bomen zijn vervangen door jongere bomen - als er maar continuïteit zit in de bosopstand. Oftewel: als het kiemjaar later ligt of onbekend is, maar uit de topkaarten blijkt dat de afgelopen 100 jaar steeds sprake is geweest van loofbos, dan is dat óók een honderdjarige bosopstand. Dat is inmiddels eenvoudig met de website Topotijdreis te checken. Dit lost gelijk een probleem op voor het beheer, omdat oude bomen een keer omvallen (dan wel gekapt worden) en dat zou ertoe leiden dat een habitatype bij te strikte interpretatie van het begrip 'honderdjarige bosopstand' H0000 zou gaan worden – dat probleem is

hiermee getackeld. Ook dit zal in het geactualiseerde Methodiekdocument expliciet worden vermeld. Toegepast op deze kaart: in 1899 is geconstateerd dat de genoemde locaties al wel bos zijn. Met de nu verduidelijkte interpretatie van het begrip 'honderjarige bosopstand' mogen de genoemde locaties dus H9120 blijven, maar de onderbouwing moet wel worden veranderd.

Per vlak

- 66 en 67: uit de nadere interpretatie van de TMK o.b.v. de kadastrale kaart (zie boven) blijkt dat de greppel de grens van 1832/1850 was; dan blijft van deze vlakken alleen de oostrand over, tenzij het westelijk deel 100-jarige bomen zou betreffen. **Is verwerkt, zie hierna.**
- 116: in ieder geval het noordwestelijke deel is geen H9120 (betreft een enkele bomenrij). Of het oostelijke deel terecht H9120 is, hangt af van hoe oud de bomen zijn. **Is verwerkt, zie hierna (het oostelijke deel wordt nu toch tot de oude bosgroeiplaats gerekend, zie toelichting hierboven over het Thijnsbosje).**
- 117: dit vlak (met H0000 o.b.v. RG Adelaarsvaren) ligt niet goed: verplaatsen naar zuidoosten en de boomkronen als grens gebruiken. Op de t0-kaart is deze plek gerekend tot H9120, dus geen afzonderlijk vegetatietype. De nieuwe kaart is vegetatiekundig juist (vindt ook John Janssen, WEnR). Dit vlak vraagt dus om verandering van de t0-kaart, om niet de indruk te wekken dat hier bos is verdwenen. **Is verwerkt, ook in VoorstelV4 van de T0-kaart; zie hierna.**

1, 22, 67, 72, 73,74, 75, 76, 80, 81, 99, 107, 108, 109, 111, 115, 116, 119: bosgrens aangepast aan lufo's en AHN, en afgeknipt op (nader bepaalde) grens van oude bossen.

Bi 22 en 80, bij 72, 73, 74 en 76, en bij 66 en 67 is een grens aangebracht vanwege het onderscheid tussen de oude bosgroeiplaats en een aangrenzende 100-jarige bosopstand (herinterpretatie TMK m.b.v. kadastrale kaart i.c.m. AHN; het 100-jarige bos is geïnterpreteerd o.b.v. de Bonnekaart). Bij 108, 109 en 111 blijkt de TMK-grens op de greppel te moeten liggen; dat is ook goed te zien op de Bonnekaart (waarop deels ook een weg is te zien langs het bos, nu beplant).

Door het knippen zijn vlakken met H9120 ontstaan die kleiner zijn dan 10 are. In OPM_VELD is vermeld dat ze functioneel samenhangen.

Toegevoegde vlakken (OBJECTID_12):

188: een bosstrook toegevoegd op basis van lufo en AHN; is ongetwijfeld de voortzetting van 42Aa2 ten noorden ervan (op de vegetatiekaart was grasland en adelaarsvaren te breed gekarteerd).

Herinterpretatie TMK m.b.v. kadastrale kaart i.c.m. AHN; ook in VoorstelV4 van de T0-kaart verwerkt.

193: singel afgesplitst.

194: singel en greppel afgesplitst.

222: bij nader inzien heeft in deze strook tot 1970 een pad gelegen, dat later beplant is in aansluiting op de oude bosgroeiplaats (de westelijke helft is zwaar beschaduwd grasland, onduidelijk of 42Aa2c hier terecht is).

229: slootoever afgesplitst.

238: afgesplitst om onderscheid te maken tussen grasland met en zonder overhangende bomen (lijkt bos te zijn, maar valt buiten de greppel).

Methodebesrijving

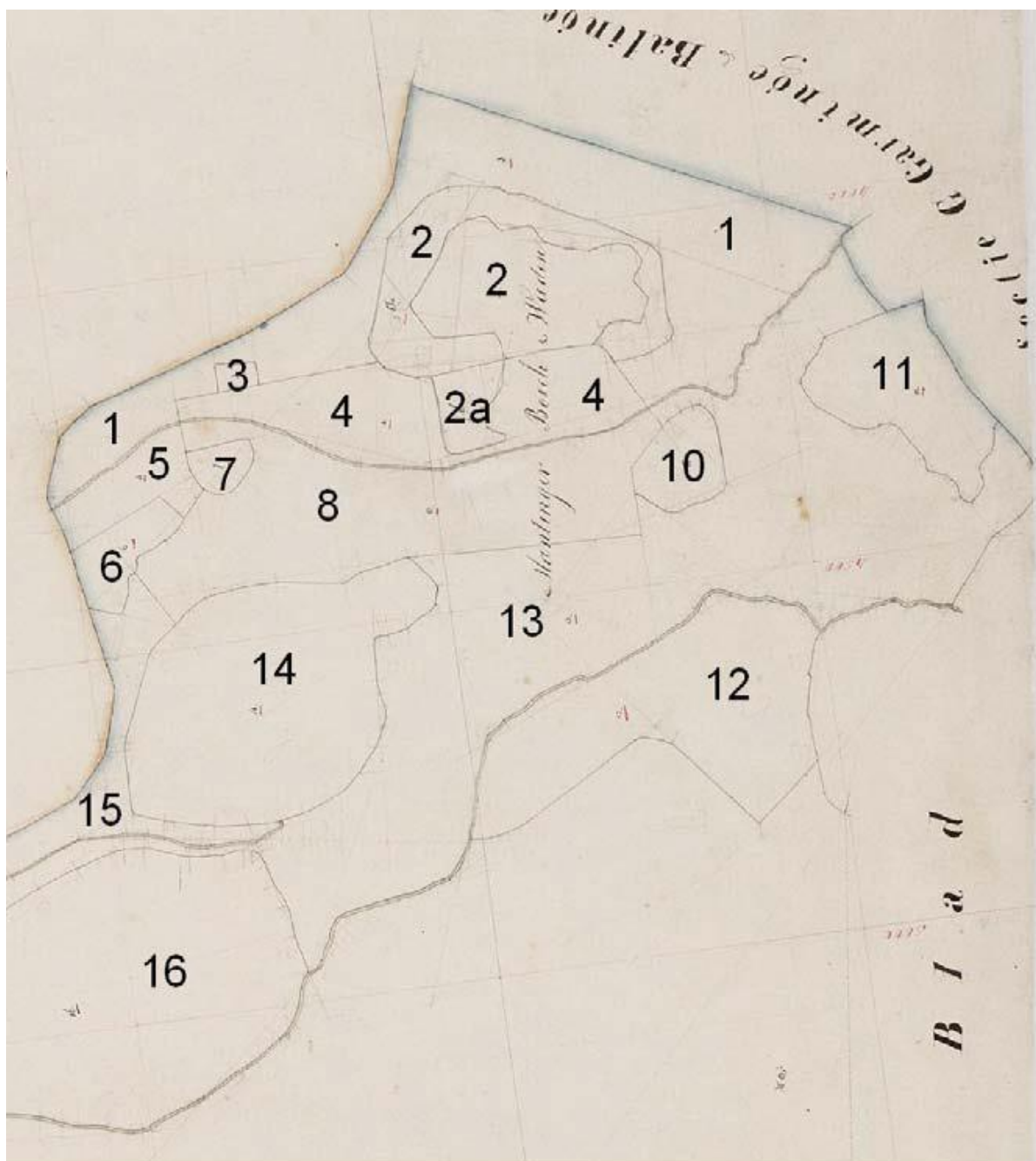
In feite is er geen heldere toelichting op deze kaart, alleen een vergelijking tussen deze t1-kaart en de t0-kaart. Voor de duidelijkheid zou die toelichting alsnog gemaakt moeten worden.

N.B.: in het bestand staan de lokale vegetatietypen met vertaling naar SBB-typen en VvN-typen. In sommige gevallen wordt de standaardvertaling van SBB-type naar VvN-type, zoals gehanteerd door SBB, niet gevolgd (bij 16-a deels, bij 16B-b, 16-g, 16-m en 30C-b). Dat is opmerkelijk, maar het heeft geen gevolgen voor de vertaling naar habitattypen.

Niets mee gedaan, maar wel een aandachtspunt voor Buro Bakker.

Bijlage 2

Kadastrale kaart van 1832 zoals opgenomen in: R.J. Bijlsma (2006/2007): *Mantingerbos- en weiden: de bramen* (*Rubus fruticosus* agg.). Vereniging Natuurmonumenten, 's-Graveland.

De bossen betreffen nr 2 (alleen de ring, niet de binnenkant), 2a, 2b, 3, 6, 7, 9, 10, 11 en 14.

Wijzigingen voor Invoer in de NDVH (Nationale Databank Vegetatie- en habitatkarteringen)

02-03-2023

Conversie van Shape naar invoerformat

- De datum is gecorrigeerd,. Waar alleen het jaartal is weergegeven, is voor de dag en maand gekozen voor 01.
- 8 records zonder datum is 01-01-2013 aangehouden.
- Voor de identificatie is het veld ObjectID_1 aangehouden.
- ObjectID_1 xx had geen kwaliteit, maar heeft de kwaliteit “goed” gekregen net als de andere vlakken met het vegetatietype 42AA02C
- Habitattypen H0000 hebben de kwaliteit “niet van toepassing” gekregen.

De NDVH zal voor iedere burger te raadplegen zijn, in verband met privacy zijn de namen in de geodatabase en verantwoordingsdocument geanonimiseerd.

Foutrapportage invoer 03-03-2023 en aanpassingen daarop:

identificatie	layer	validation_rule	error_code	error_type	error_message	corrected
2	Habitat	Er is een habitattype gekarteerd dat geen doelstelling is van het N2000 gebied	HAB_HTYPE_TAR_I002	Informatie	Habitattype H0000 heeft geen doelstelling maar is wel gekarteerd binnen het Natura 2000- HR gebied	Nee
143	Habitat	Geometrie - afstand tussen vertices	GEOM_W001	Waarschuwing	De gemiddelde afstand tussen de vertices van het polygoon is kleiner dan 1 meter. Dit kan ten koste gaan van de prestaties van de website	Nee
141	Habitat	Geometrie - afstand tussen vertices	GEOM_W001	Waarschuwing	De gemiddelde afstand tussen de vertices van het polygoon is kleiner dan 1 meter. Dit kan ten koste gaan van de prestaties van de website	Nee
		wrong version uploaded in GeoWeb	HAB_PACKAGE_E008	Fout	de kaartversie uit de filegeodatabase T0 komt niet overeen met de de gekozen upload T1	HabitatPackage aangepast
		Wrong template used in package	HAB_PACKAGE_E009	Fout	De kaartversie T0 uit de template komt niet overeen met die van de package T1.	HabitatPackage aangepast
114, 115, 118, 119, 120,	Habitat	Attribuut - waarde niet in domein	DOM_E001	Fout	Attribuut kwaliteit heeft een verkeerde waarde in feature type HabitatTypeBedeckingT0	Vegetatietype 42AA02C heeft kwaliteit Goed

Aantal = 36	Habitat	Attribuut - waarde niet in domein	DOM_E001	Fout	Attribuut kwaliteit heeft een verkeerde waarde Goed in feature type HabitatTypeBedekkingT0	Waarde Goed ingevuld volgens domKwaliteit.
Aantal = 119	Habitat	Attribuut - waarde niet in domein	DOM_E001	Fout	Attribuut kwaliteit heeft een verkeerde waarde NVT in feature type HabitatTypeBedekkingT0	Waarde NVT ingevuld volgens domKwaliteit